Helló, Arroway!

Balla Csaba

2020-02-22

"To me, you understand something only if you can program it. (You, not someone else!) Otherwise you don't really understand it, you only think you understand it."

— Gregory Chaitin, META MATH! The Quest for Omega, META-MATH

Előszó

Amikor programozónak terveztem állni, ellenezték a környezetemben, mondván, hogy kell szövegszerkesztő meg táblázatkezelő, de az már van... nem lesz programozói munka.

Tévedtek. Hogy egy generáció múlva kell-e még tömegesen hús-vér programozó vagy olcsóbb lesz allokálni igény szerint pár robot programozót a felhőből? A programozók dolgozók lesznek vagy papok? Ki tudhatná ma.

Mindenesetre a programozás a teoretikus kultúra csúcsa. A GNU mozgalomban látom annak garanciáját, hogy ebben a szellemi kalandban a gyerekeim is részt vehessenek majd. Ezért programozunk.

Hogyan forgasd

A könyv célja egy stabil programozási szemlélet kialakítása az olvasóban. Módszere, hogy hetekre bontva ad egy tematikus feladatcsokrot. Minden feladathoz megadja a megoldás forráskódját és forrásokat feldolgozó videókat. Az olvasó feladata, hogy ezek tanulmányozása után maga adja meg a feladat megoldásának lényegi magyarázatát, avagy írja meg a könyvet.

Miért univerzális? Mert az olvasótól (kvázi az írótól) függ, hogy kinek szól a könyv. Alapértelmezésben gyerekeknek, mert velük készítem az iniciális változatot. Ám tervezem felhasználását az egyetemi programozás oktatásban is. Ahogy szélesedni tudna a felhasználók köre, akkor lehetne kiadása különböző

korosztályú gyerekeknek, családoknak, szakköröknek, programozás kurzusoknak, felnőtt és továbbképzési műhelyeknek és sorolhatnánk...

Milyen nyelven nyomjuk?

C (mutatók), C++ (másoló és mozgató szemantika) és Java (lebutított C++) nyelvekből kell egy jó alap, ezt kell kiegészíteni pár R (vektoros szemlélet), Python (gépi tanulás bevezető), Lisp és Prolog (hogy lássuk mást is) példával.

Hogyan nyomjuk?

Rántsd le a https://gitlab.com/nbatfai/bhax git repót, vagy méginkább forkolj belőle magadnak egy sajátot a GitLabon, ha már saját könyvön dolgozol!

Ha megvannak a könyv DocBook XML forrásai, akkor az alább látható make parancs ellenőrzi, hogy "jól formázottak" és "érvényesek-e" ezek az XML források, majd elkészíti a dblatex programmal a könyved pdf változatát, íme:

```
batfai@entropy:~$ cd glrepos/bhax/thematic tutorials/bhax textbook/
batfai@entropy:~/glrepos/bhax/thematic_tutorials/bhax_textbook$ make
rm -f bhax-textbook-fdl.pdf
xmllint --xinclude bhax-textbook-fdl.xml --output output.xml
xmllint --relaxng http://docbook.org/xml/5.0/rng/docbookxi.rng output.xml --noout
output.xml validates
rm -f output.xml
dblatex bhax-textbook-fdl.xml -p bhax-textbook.xls
Build the book set list...
Build the listings...
XSLT stylesheets DocBook - LaTeX 2e (0.3.10)
Stripping NS from DocBook 5/NG document.
Processing stripped document.
Image 'dblatex' not found
Build bhax-textbook-fdl.pdf
'bhax-textbook-fdl.pdf' successfully built
```

Ha minden igaz, akkor most éppen ezt a legenerált bhax-textbook-fdl.pdf fájlt olvasod.

Tip

Ez esetben forgasd a https://tdg.docbook.org/tdg/5.1/ könyvet, a végén találod az informatikai szövegek jelölésére használható gazdag "API" elemenkénti bemutatását.

Vízió

Mi a programozás?

Ne cifrázzuk: programok írása. Mik akkor a programok? Mit jelent az írásuk? Számítógép-programozás (vagy egyszerűen programozás) egy vagy több absztrakt algoritmus megvalósítását jelenti egy bizonyos programozási nyelven. A programozásban megtaláljuk a művészet, a tudomány, a matematika és a mérnöki tudomány elemeit. A programok maga az az utasítás vagy utasítás sorozat ami vezérel egy számítógépet. Valamint segíti a felhasználót (Szoftverek) a számítógép netalántán más gépek használatában, vagy elszörakoztatja (Játékok) azt különböző szórakoztató programokkal. Ennek a skálája végtelennek tekinthető, hogy miket lehet létrehozni ebben a szakmában. Az írásuknak van egy úgymond részei:

- 1. A megoldandó probléma meghatározása, felmérése a majdani felhasználók igényei alapján, specifikáció készítése
- 2. Valamely programtervezési módszerrel a programszerkezet megalkotása és a használandó eszközök kiválasztása. (Hardver platform, nyelvek, adatok stb...)
- 3. Forrásprogram elkészítése (kódolás)
- 4. A kész program tesztelése
- 5. Dokumentáció készítése, mely tartalmazza a szoftvertervezés fázisaiban keletkezett adatokat (felhasználói leírás, igényfelmérés, programtervek, algoritmusok, forráskód, tesztelési jegyzőkönyvek stb.), fő célja a szoftver későbbi fejlesztésének elősegítése.

Milyen doksikat olvassak el?

- Kezd ezzel: http://esr.fsf.hu/hacker-howto.html!
- Olvasgasd aztán a kézikönyv lapjait, kezd a man man parancs kiadásával.
 A C programozásban a 3-as szintű lapokat fogod nézegetni, például az első feladat kapcsán ezt a man 3 sleep lapot
- C kapcsán a KERNIGHANRITCHIE könyv adott részei.
- C++ kapcsán a BMECPP könyv adott részei.
- Az igazi kockák persze csemegéznek a C nyelvi szabvány ISO/IEC 9899:2017 kódcsipeteiből is.
- Amiből viszont a legeslegjobban lehet tanulni, az a The GNU C Reference Manual, mert gcc specifikus és programozókra van hangolva: szinte csak 1-2 lényegi mondat és apró, lényegi kódcsipetek! Aki pdf-ben jobban szereti olvasni: https://www.gnu.org/software/gnu-c-manual/gnu-c-manual.pdf

 Az R kódok olvasása kis általános tapasztalat után automatikusan, erőfeszítés nélkül menni fog. A Python nincs ennyire a spektrum magától értetődő végén, ezért ahhoz olvasd el a BMECPP könyv - 20 oldalas gyorstalpaló részét.

Milyen filmeket nézzek meg?

- 21 Las Vegas ostroma, https://www.imdb.com/title/tt0478087/, benne a Monty Hall probléma bemutatása.
- Kódjátszma, https://www.imdb.com/title/tt2084970, benne a kódtörő feladat élménye.
- $\bullet\,\,$, , benne a # bemutatása.
- , , benne a # bemutatása.

Tip

A feladatokkal kapcsolatos élő adásokat sugároz a https://www.twitch.tv/nbatfai csatorna, melynek permanens archívuma a https://www.youtube.com/c/nbatfai csatornán található.

Helló, Turing!

A kódok megtekínthetőek githubon. Link: https://github.com/Csabatron99/BHAX-konyv-b-csaba/tree/master/Source%20Codes

Végtelen ciklus

Írj olyan C végtelen ciklusokat, amelyek 0 illetve 100 százalékban dolgoztatnak egy magot és egy olyat, amely 100 százalékban minden magot!

Megoldás videó(nbatfai): https://youtu.be/lvmi6tyz-nI

Számos módon hozhatunk és hozunk létre végtelen ciklusokat. Vannak esetek, amikor ez a célunk, például egy szerverfolyamat fusson folyamatosan és van amikor egy bug, mert ott lesz végtelen ciklus, ahol nem akartunk. Saját péláinkban ilyen amikor a PageRank algoritmus rázza az 1 liter vizet az internetben, de az iteráció csak nem akar konvergálni...

Egy mag 100 százalékban:

```
int
main ()
{
  for (;;);
  return 0;
}
```

vagy az olvashatóbb, de a programozók és fordítók (szabványok) között kevésbé hordozható

```
int
#include <stdbool.h>
main ()
{
   while(true);
   return 0;
}
```

Azért érdemes a for(;;) hagyományos formát használni, mert ez minden C szabvánnyal lefordul, másrészt a többi programozó azonnal látja, hogy az a végtelen ciklus szándékunk szerint végtelen és nem szoftverhiba. Mert ugye, ha a while-al trükközünk egy nem triviális 1 vagy true feltétellel, akkor ott egy másik, a forrást olvasó programozó nem látja azonnal a szándékunkat.

Egyébként a fordító a for-os és while-os ciklusból ugyanazt az assembly kódot fordítja:

```
$ gcc -S -o infty-f.S infty-f.c
$ gcc -S -o infty-w.S infty-w.c
$ diff infty-w.S infty-f.S
1c1
<    .file "infty-w.c"
---
>    .file "infty-f.c"
```

Egy mag 0 százalékban:

```
#include <unistd.h>
int
main ()
}
 for (;;)
    sleep(1);
  return 0;
Minden mag 100 százalékban:
#include <omp.h>
int
main ()
{
#pragma omp parallel
  for (;;);
 return 0;
}
A gcc [filename].c -o [filename] -fopenmp parancssorral készítve a fut-
tathatót, majd futtatva, közben egy másik terminálban a top parancsot kiadva
tanulmányozzuk, mennyi CPU-t használunk:
top - 20:09:06 up 3:35, 1 user, load average: 5,68, 2,91, 1,38
                   2 running, 256 sleeping,
Tasks: 329 total,
                                                0 stopped, 1 zombie
%Cpu0 :100,0 us, 0,0 sy, 0,0 ni, 0,0 id, 0,0 wa, 0,0 hi, 0,0 si, 0,0 st
%Cpu1 : 99,7 us, 0,3 sy, 0,0 ni, 0,0 id, 0,0 wa, 0,0 hi, 0,0 si, 0,0 st
\mbox{Cpu2} :100,0 us, 0,0 sy, 0,0 ni, 0,0 id, 0,0 wa, 0,0 hi, 0,0 si, 0,0 st
%Cpu3 : 99,7 us, 0,3 sy, 0,0 ni, 0,0 id, 0,0 wa, 0,0 hi, 0,0 si, 0,0 st
```

• https://youtu.be/lvmi6tyz-nI

0

VIRT

68360

RES

932

SHR S %CPU %MEM

836 R 798,3 0,0

TIME+ COMMAND

8:14.23 infty-f

PR NI

20

PID USER

5850 batfai

Tip

Lefagyott, nem fagyott, akkor most mi van?

Mutasd meg, hogy nem lehet olyan programot írni, amely bármely más programról eldönti, hogy le fog-e fagyni vagy sem!

Megoldás videó:

Megoldás forrása: tegyük fel, hogy akkora haxorok vagyunk, hogy meg tudjuk írni a Lefagy függvényt, amely tetszőleges programról el tudja dönteni, hogy van-e benne vlgtelen ciklus:

```
Program T100
{
    boolean Lefagy(Program P)
          if (P-ben van végtelen ciklus)
             return true;
          else
             return false;
    }
    main(Input Q)
    {
        Lefagy(Q)
    }
}
A program futtatása, például akár az előző v.c ilyen pszeudókódjára:
T100(t.c.pseudo)
true
akár önmagára
T100(T100)
false
ezt a kimenetet adja.
A T100-as programot felhasználva készítsük most el az alábbi T1000-set, amely-
ben a Lefagy-ra épőlő Lefagy2 már nem tartalmaz feltételezett, csak csak konkrét
kódot:
Program T1000
{
    boolean Lefagy(Program P)
          if(P-ben van végtelen ciklus)
```

```
return true;
else
    return false;
}

boolean Lefagy2(Program P)
{
    if(Lefagy(P))
        return true;
    else
        for(;;);
}

main(Input Q)
{
    Lefagy2(Q)
}
```

Mit for kiírni erre a T1000(T1000) futtatásra?

- Ha T1000 lefagyó, akkor nem fog lefagyni, kiírja, hogy true
- Ha T1000 nem fagyó, akkor pedig le fog fagyni...

akkor most hogy fog működni? Sehogy, mert ilyen Lefagy függvényt, azaz a T100 program nem is létezik.

Ez a feladat a megállási probléma bemutatására szolgál. A megálláso problémea abból áll, hogy el lehet-e döntenti egy programról adott bemenet esetén, hogy végtelen ciklusba kerül-e. Alan Turin 1963-ban bizonyította be, hogy nem lehetséges olyan álltalános algoritmust írni, amely minden program-bemenet párról megmondja, hogy végtelen ciklusba kerül-e.

Változók értékének felcserélése

Írj olyan C programot, amely felcseréli két változó értékét, bármiféle logikai utasítás vagy kifejezés nasználata nélkül!

Megoldás videó(nbatfai): https://bhaxor.blog.hu/2018/08/28/10_begin_goto_20_avagy_elindulunk

Megoldás forrása:

Változócserére több lehetőség is van, 4 féle alap módszer van. Ezek lehetnek:

Segédváltozóval

- Kivonással / Összeadással
- XOR logikai módszer

Az első példára a segédváltozónak van jó és rossz oldala is. A jó oldala, hogy ez a legkönyebb mindközül logikailag kitalálni és programba illetve pszeudokódba írni. A rossz oldala pedig a segédváltozó miatt van. A plusz változó miatt több helyet kell lefoglalni. C beli leírása a következő:

```
#include <stdio.h>
int main()
{
    int tmp = 0,a =1,b = 2;
    tmp = a;
    a = b;
    b = tmp;
}
```

A második példához a matematikailag ismert osszeadási és kivonási szabályokból ismeretes elemeket használjuk fel. Az egyik a következő: a=a+b b=a-b a = a-b Lássuk végrehajtva. Az első lépésben a=20+10=30 lesz. Utána b=30-10=20, vagyis b-be máris bekerült a eredeti értéke, a harmadik lépésben pedig a=30-20=10, puff, helyet cserélt a kettő! A másik ilyen módszer a következő: a=a-b b=a+b a=b-a Ezt is lássuk végrehajtva. Az első lépésben a=20-10=10 lesz. Utána b=10+10=20, vagyis b-be máris bekerült a eredeti értéke, a harmadik lépésben pedig a=20-10=10, és így helyet cserélt a kettő! C beli leírása a következő:

```
#include <stdio.h>
int main()
{
    int a =1,b = 2;
    a = a + b;
    b = a - b;
    a = a - b;
}

#include <stdio.h>
int main()
{
    int a =1,b = 2;
    a = a - bé
    b = a + bé
    a = b - a;
```

}

Az utoló módszerről pedig kicsit többet kell beszéljünk mivel az már egy kicsivel bonyolultabb, helytelen működésű és lassab. Először nézzük, hogy mi is az az XOR csere: Annak idején, amikor még mindenki Assembly nyelvű programokat írt, rengeteg apró optimalizálást kézzel végeztek el a programozók. Például egy regiszter nullázása helyett: movl \$0, eax (C-ben: eax = 0), inkább saját magával XOR kapcsolatba hozták azt: xorl eax, eax (eax ^= eax). Mert ez kevesebb bájtot foglalt, nem kellett a 0 számot eltárolni hozzá a memóriában. Akkoriban jöttek rá arra is, hogy két regiszter értékét szintén meg lehet cserélni az xor gépi utasítással. A módszer előnye, hogy nincsen hozzá szükség segédregiszterre. Eddig minden rendben is lenne. A baj csak az, hogy a '70-es években kitalált, az akkori szemléletet tükröző módszer annyira beszivárgott a köztudatba, hogy egyesek manapság is használják, magas szintű programozási nyelveken. A XXI. században, amikor a fordítóprogramok legtöbbje gyorsabb kódot tud generálni, mint amilyen Assembly kódot az emberek írnának. Magával a módszerrel az a baj, hogy sok programozó nem értené mit akarunk ezzel a programrésszel valamint sokkal nehezebb megérteni, ezért nem terjedt el és nem is szokták használni viszont úgy éreztem jólenne bemutatni mivel ha valamilyen oknál fogva talalkoznál vele akkor tudd, hogy mi is ez pontosan és egy érdekességnek is elkönyvelhető. C beli leírása pedig a következő:

```
#include <stdio.h>
int main()
{
    int a =1,b = 2;
    a ^= b;
    b ^= a;
    a ^= b;
}
```

A tanulságnak levonhatjuk azt, hogy a segédváltozó segítségével a legkönyebb viszont a második módszerrel nem kell külön lefoglalni helyet a segédváltozónak. Az XOR módszer pedig nem ajánlott használni a fenti okokból kifolyólag. Így a második módszert ajánlom használatra változócsere esetén.

Labdapattogás

Először if-ekkel, majd bármiféle logikai utasítás vagy kifejezés nasználata nélkül írj egy olyan programot, ami egy labdát pattogtat a karakteres konzolon! (Hogy mit értek pattogtatás alatt, alább láthatod a videókon.)

Megoldás videó (nbatfai): https://bhaxor.blog.hu/2018/08/28/labdapattogas

Megoldás forrása:

Az if es megoldás C kódja:

```
#include <stdio.h>
#include <curses.h>
#include <unistd.h>
int main(void)
{
    WINDOW *window;
    window = initscr();
    int x=0, y=0;
    int xnow=1, ynow=1;
    int mx,my;
    for(;;)
    {
        getmaxyx(window,my,mx);
        mvprintw(y,x,"0");
        refresh();
        usleep(100000);
        clear();
        x=x+xnow;
        y=y+ynow;
        if (x>=mx-1) //Elerte-e a jobb oldalt?
            xnow = xnow*-1;
        if (x<=0) //Elerte-e a bal oldalt?</pre>
        {
            xnow = xnow*-1;
        }
        if (y<=0) //Elerte-e a tetejet?</pre>
        {
            ynow=ynow*-1;
        }
        if (y>=my-1) //Elerte-e az aljat?
        {
            ynow = ynow*-1;
        }
    }
    return 0;
}
```

Az if nélküli megoldás C kódja:

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>
#include <curses.h>
#include <unistd.h>
int main(void)
    WINDOW *window;
    window = initscr();
    int xj=0, xk=0, yj=0, yk=0;
    int mx,my;
    nodelay(window, true);
    getmaxyx(window,my,mx);
    my=my*2; mx=mx*2;
    for(;;)
    {
        xj = (xj-1)\%mx;
        xk = (xk+1)\%mx;
        yj = (yj-1)\%my;
        yk = (yk+1)\%my;
        clear();
        mvprintw(abs((yj+(my-yk)) / 2),abs((xj+(mx-xk)) / 2), "0");
        refresh();
        usleep(100000);
    }
    return 0;
}
```

A logikai változós megoldás könyen megoldható viszont enélkül eléggé megnehezítette a dolgomat. Végül sikerült megoldanom néhány érték atfésüléssel ahogy az a fenti példában is látható. Részletesebb magyarázatért megtekintheted a videót.

Szóhossz és a Linus Torvalds féle BogoMIPS

Írj egy programot, ami megnézi, hogy hány bites a szó a gépeden, azaz mekkora az int mérete. Használd ugyanazt a while ciklus fejet, amit Linus Torvalds a BogoMIPS rutinjában!

 Megoldás vide
ó(nbatfai): https://youtu.be/9 KnMqrkj_kU, https://youtu.be/KRZlt1ZJ3qk, .

Megoldás forrása(nbatfai): bhax/thematic_tutorials/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Turing/book_A megoldás C++ kódja:

```
#include <iostream>
int main()
{
    int num = -1;
    int count = 0;
    unsigned int num_copy = (unsigned int)num;
    while(num_copy >>=1)
    {
        count++;
    }
    printf("%d",(count+1));
    return 0;
}
```

Először elég sokáig gondolkodtam, hogy a feladatban pontosan mit is kell csinálni mi is az amit kér. Egy barátom segítségével aki felsőbbéves rájöttem, innestől már elég könyen ment a feladat megoldása és a meglévő algoritmus átírása.

Helló, Google!

Írj olyan C programot, amely egy 4 honlapból álló hálózatra kiszámolja a négy lap Page-Rank értékét!

```
Megoldás videó:
```

Megoldás forrása:

A megoldás C kódja:

```
#include <stdio.h>
#include <math.h>

void kiir (double tomb[], int db)
{
    int i;
    for (i=0; i<db; i++)
        printf("%lf\n", tomb[i]);
}
double tavolsag(double pagerank[],double pagerank_temp[],int db)
{
    double tav = 0.0;
    int i;
    for(i=0;i<db;i++)
        tav+=(pagerank[i] - pagerank_temp[i])*(pagerank[i] - pagerank_temp[i]);</pre>
```

```
sqrt(tav);
    return tav;
}
int main(void)
    double L[4][4] = {
         \{0.0, 0.0, 1.0 / 3.0, 0.0\},\
         \{1.0, 1.0 / 2.0, 1.0 / 3.0, 1.0\},\
         \{0.0, 1.0 / 2.0, 0.0, 0.0\},\
         \{0.0, 0.0, 1.0 / 3.0, 0.0\}
    };
    double PR[4] = \{0.0, 0.0, 0.0, 0.0\};
    double PRv[4] = \{1.0 / 4.0, 1.0 / 4.0, 1.0 / 4.0, 1.0 / 4.0\};
    for (;;)
    {
         for(int i=0;i<4;i++)</pre>
         {
             PR[i]=0;
             for (int j=0;j<4;j++)</pre>
                   PR[i] = PR[i] + (PRv[j] * L[i][j]);
             }
         }
         if ( tavolsag(PR,PRv, 4) < 0.00000001)</pre>
             break;
         for(int i=0;i<4;i++)</pre>
             PRv[i]=PR[i];
    }
    kiir (PR,4);
    return 0;
}
```

Mivel pagerank ot már sikerült megírjam egyszer C++-ban így az átírás könyedén megoldható volt.

A Monty Hall probléma

Írj R szimulációt a Monty Hall problémára!

```
\label{lognormal} Megoldás videó(nbatfai): https://bhaxor.blog.hu/2019/01/03/erdos_pal_mit_keresett_a_nagykonyvben_a_monty_hall-paradoxon_kapcsan
```

Megoldás forrása(nbatfai): https://gitlab.com/nbatfai/bhax/tree/master/attention_raising/MontyHall_R

```
kis_szam=10000000
kis=sample(1:3,kis_szam,replace=T)
jatekos=sample(1:3,kis_szam,replace=T)
vezeto=vector(length=kis_szam)
for(i in 1:kis_szam)
{
    if(kis[i]==jatekos[i])
        mibol=setdiff(c(1,2,3),kis[i])
    }
    else
    {
        mibol=setdiff(c(1,2,3),c(kis[i],jatekos[i]))
    }
    vezeto[i]=mibol[sample(1:length(mibol),1)]
}
nemvaltnyer=which(kis==jatekos)
valt=vector(length=kis_szam)
for(i in 1:kis_szam)
    holvaltoztat=setdiff(c(1,2,3),c(vezeto[i],jatekos[i]))
    valt[i]=holvaltoztat[sample(1:length(holvaltoztat),1)]
}
valtnyer=which(kis==valt)
sprintf("Kiserletek szama: %i",kis_szam)
length(nemvaltnyer)
length(valtnyer)
length(nemvaltnyer)/length(valtnyer)
length(nemvaltnyer)+length(valtnyer)
```

Őszintén megvallva életemben nem hallodtam a Monty Hall problémáról eddig. Viszont informálódva Bátfai anyagaiból hamar megtudtam érteni a lényegét és összerakni a szimulációt. Igaz magáról az R nyelvről sem hallodtam de ahogy az alapjait kezdtem nézni be kell valjam nem nehéz nyelv valamitn nem valami elterjedt a használata.

100 éves a Brun tétel

```
Írj R szimulációt a Brun tétel demonstrálására!

Megoldás videó(nbatfai): https://youtu.be/xbYhp9G6VqQ

Megoldás forrása(nbatfai): https://gitlab.com/nbatfai/bhax/blob/master/
attention raising/Primek R
```

A természetes számok építőelemei a prímszámok. Abban az értelemben, hogy minden természetes szám előállítható prímszámok szorzataként. Például 12=2*2*3, vagy például 33=3*11.

Prímszám az a természetes szám, amely csak önmagával és eggyel osztható. Eukleidész görög matematikus már Krisztus előtt tudta, hogy végtelen sok prímszám van, de ma sem tudja senki, hogy végtelen sok ikerprím van-e. Két prím ikerprím, ha különbségük 2.

Két egymást követő páratlan prím között a legkisebb távolság a 2, a legnagyobb távolság viszont bármilyen nagy lehet! Ez utóbbit könnyű bebizonyítani. Legyen n egy tetszőlegesen nagy szám. Akkor szorozzuk össze n+1-ig a számokat, azaz számoljuk ki az 1*2*3*...*(n-1)*n*(n+1) szorzatot, aminek a neve (n+1) faktoriális, jele (n+1)!.

Majd vizsgáljuk meg az a sorozatot:

(n+1)!+2, (n+1)!+3,..., (n+1)!+n, (n+1)!+ (n+1) ez n db egymást követő azám, ezekre (a jól ismert bizonyítás szerint) rendre igaz, hogy

- (n+1)!+2=1*2*3*... *(n-1)*n*(n+1)+2, azaz 2*valamennyi+2, 2 többszöröse, így ami osztható kettővel
- (n+1)!+3=1*2*3*... *(n-1)*n*(n+1)+3, azaz 3*valamennyi+3, ami osztható hárommal
- ...
- (n+1)!+(n-1)=1*2*3*...*(n-1)*n*(n+1)+(n-1), azaz (n-1)*valamennyi+(n-1), ami osztható (n-1)-el
- (n+1)!+n=1*2*3*... *(n-1)*n*(n+1)+n, azaz n*valamennyi+n-, ami osztható n-el
- (n+1)!+(n+1)=1*2*3*...*(n-1)*n*(n+1)+(n+1), azaz (n+1)*valamennyi+(n+1), ami osztható (n+1)-el

tehát ebben a sorozatban egy prim nincs, akkor a (n+1)!+2-nél kisebb első prim és a (n+1)!+ (n+1)-nél nagyobb első prim között a távolság legalább n.

Az ikerprímszám sejtés azzal foglalkozik, amikor a prímek közötti távolság 2. Azt mondja, hogy az egymástól 2 távolságra lévő prímek végtelen sokan vannak.

A Brun tétel azt mondja, hogy az ikerprímszámok reciprokaiból képzett sor összege, azaz a (1/3+1/5)+(1/5+1/7)+(1/11+1/13)+... véges vagy végtelen sor konvergens, ami azt jelenti, hogy ezek a törtek összeadva egy határt adnak ki pontosan vagy azt át nem lépve növekednek, ami határ számot B_2 Brun konstansnak neveznek. Tehát ez nem dönti el a több ezer éve nyitott kérdést, hogy az ikerprímszámok halmaza végtelen-e? Hiszen ha véges sok van és ezek reciprokait összeadjuk, akkor ugyanúgy nem lépjük át a B_2 Brun konstans értékét, mintha végtelen sok lenne, de ezek már csak olyan csökkenő mértékben

járulnának hozzá a végtelen sor összegéhez, hogy így sem lépnék át a Brun konstans értékét.

Ebben a példában egy olyan programot készítettünk, amely közelíteni próbálja a Brun konstans értékét. A repó bhax/attention_raising/Primek_R/stp.r mevű állománya kiszámolja az ikerprímeket, összegzi a reciprokaikat és vizualizálja a kapott részeredményt.

```
Copyright (C) 2019 Dr. Norbert Bátfai, nbatfai@gmail.com
#
    This program is free software: you can redistribute it and/or modify
   it under the terms of the GNU General Public License as published by
    the Free Software Foundation, either version 3 of the License, or
    (at your option) any later version.
   This program is distributed in the hope that it will be useful,
#
    but WITHOUT ANY WARRANTY; without even the implied warranty of
   MERCHANTABILITY or FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE. See the
   GNU General Public License for more details.
    You should have received a copy of the GNU General Public License
    along with this program. If not, see <a href="http://www.gnu.org/licenses/">http://www.gnu.org/licenses/</a>
library(matlab)
stp <- function(x){</pre>
    primek = primes(x)
    differencia = primek[2:length(primes)]-primek[1:length(primes)-1]
    index = which(differencia==2)
    v1primek = primek[idx]
    v2primek = primek[idx]+2
    v1pv2 = 1/v1primek+1/v2primek
    return(sum(v1pv2))
}
x=seq(13, 1000000, by=10000)
y=sapply(x, FUN = stp)
plot(x,y,type="b")
Soronként értelemezzük ezt a programot:
primek = primes(13)
```

Kiszámolja a megadott számig a prímeket.

```
> primek=primes(13)
> primek
[1] 2 3 5 7 11 13
diff = primek[2:length(primes)]-primek[1:length(primek)-1]
> diff = primek[2:length(primes)]-primek[1:length(primek)-1]
> differencia
[1] 1 2 2 4 2
Az egymást követő prímek különbségét képzi, tehát 3-2, 5-3, 7-5, 11-7, 13-11.
index = which(diff==2)
> index = which(diff==2)
> index
[1] 2 3 5
Megnézi a differencia-ban, hogy melyiknél lett kettő az eredmény, mert azok
az ikerprím párok, ahol ez igaz. Ez a differencia-ban lévő 3-2, 5-3, 7-5, 11-7,
13-11 külünbségek közül ez a 2., 3. és 5. indexűre teljesül.
v1primek = primek[index]
Kivette a primes-ból a párok első tagját.
v2primek = primek[index]+2
A párok második tagját az első tagok kettő hozzáadásával képezzük.
rt1plust2 = 1/t1primes+1/t2primes
Az 1/v1primek a v1primek 3,5,11 értékéből az alábbi reciprokokat képzi:
> 1/v1primek
[1] 0.33333333 0.20000000 0.09090909
Az 1/v2primek a v2primek 5,7,13 értékéből az alábbi reciprokokat képzi:
> 1/v2primek
```

Az 1/v1primek + 1/v2primek pedig ezeket a törteket rendre összeadja.

```
> 1/t1primes+1/t2primes
[1] 0.5333333 0.3428571 0.1678322
```

Nincs más dolgunk, mint ezeket a törteket összeadni a sum függvénnyel.

```
sum(rt1plust2)
```

```
> sum(rt1plust2)
[1] 1.044023
```

A következő ábra azt mutatja, hogy a szumma értéke, hogyan nő, egy határértékhez tart, a B_2 Brun konstanshoz. Ezt ezzel a csipettel rajzoltuk ki, ahol először a fenti számítást 13-ig végezzük, majd 10013, majd 20013-ig, egészen 990013-ig, azaz közel 1 millióig. Vegyük észre, hogy az ábra első köre, a 13 értékhez tartozó 1.044023.

```
x=seq(13, 1000000, by=10000)
y=sapply(x, FUN = stp)
plot(x,y,type="b")
```

Tip

- https://youtu.be/VkMFrgBhN1g
- https://youtu.be/aF4YK6mBwf4

Helló, Chomsky!

Decimálisból unárisba átváltó Turing gép

Állapotátmenet gráfjával megadva írd meg ezt a gépet!

A megoldáshoz tartozik egy kód, amit konyen lehet vizualizálni és futtatni a kobvetkező linken: https://turingmachine.io/ A kód pedig a követekező:

```
%{
#https://turingmachine.io/
input: '12'
```

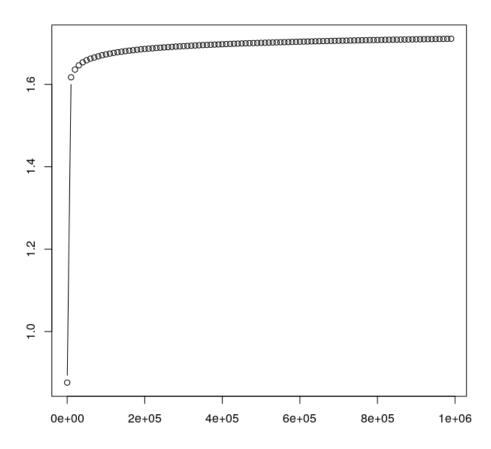

Figure 1: A B_2 konstans közelítése

```
blank: ' '
start state: GoRight
  # scan to the rightmost digit
 GoRight:
    [0,1,2,3,4,5,6,7,8,9]: R
    ' ' : {L: Decrease}
 Decrease:
    ' ': {R: done}
    0: {L: 0ism}
    1: {write: 0, R: ToUniStartP}
    2: {write: 1, R: ToUniStartP}
   3: {write: 2, R: ToUniStartP}
   4: {write: 3, R: ToUniStartP}
   5: {write: 4, R: ToUniStartP}
   6: {write: 5, R: ToUniStartP}
   7: {write: 6, R: ToUniStartP}
    8: {write: 7, R: ToUniStartP}
    9: {write: 8, R: ToUniStartP}
 ToUniStartP:
    [0,1,2,3,4,5,6,7,8,9]: R
    ' ' : {R: ToUniEndP}
 ToUniEndP:
    1: R
    ' ': {write: 1, L: ToDecimalStartP}
 ToDecimalStartP:
    1: L
    ' ': {L: Decrease}
  Oism:
    0: {L: 0ism}
    ' ': {R: done}
    1: {write: 0, R: TENmONE}
    2: {write: 1, R: TENmONE}
    3: {write: 2, R: TENmONE}
    4: {write: 3, R: TENmONE}
    5: {write: 4, R: TENmONE}
    6: {write: 5, R: TENmONE}
   7: {write: 6, R: TENmONE}
   8: {write: 7, R: TENmONE}
   9: {write: 8, R: TENmONE}
```

```
TENmONE:
    0: {write: 9, R: TENmONE}
    ' ': {L: ToUniStartP}
    done:
}
```

A turing gép vizualizációja: Decimal to Uniral turing gép

Megoldás videó: (Hamarosan) Megoldás forrása: (hamarosan)

Ilyen tárgyunk ahol ezzel részletesebben foglalkoztunk volna még nem volt, de a Turing-gép elég egyszerűnek bizonyult ahhoz hogy előzetes tudás nélkül egy online eszköz használatával megírjam a programot.

Megéri belekezdeni egy olyan feladatba is amiről előzetesen semmit sem tudunk, mert lehet könnyen megérthető és egyszerűbb, mint gondolnánk. Előre eléggé szkeptikus voltam de kicsi áskálás után már világossá és könyuvé vállt. A tanulást sok online eszköz is elősegíti. Én ezt az állapotátmenet-gráfot a turingmachine.io segítségével írtam, ami egy egyszerű basic-szerű scriptnyelvből tud turing-gépeket generálni és szép grafikákat is csinálni hozzá.

Az aⁿbⁿcⁿ nyelv nem környezetfüggetlen

Mutass be legalább két környezetfüggő generatív grammatikát, amely ezt a nyelvet generálja!

Megoldás videó:

Megoldás forrása:

```
1.
              S
                                    С
                         a
                              В
                              S
2.
              S
                                    В
                                         С
                         a
3.
             В
                         С
                              Z
        С
        \mathsf{C}
              Z
                         W
                              Z
4.
              Z
                         W
                              С
5.
        W
              С
                              С
6.
                         В
7.
              В
                              b
        a
                         a
              В
8.
        b
                         b
                              b
9.
              С
                              С
        b
                         b
10.
              С
                              С
```

```
1.
                              С
                    a
                         S
                              В
                                  С
2.
           S
                    a
           В
                    С
                         Z
3.
      C
4.
      C
           Z
                    W
                         Z
5.
      W
           Z
                    W
                         C
6.
      W
           С
                    В
                         С
7.
           В
                         b
                    a
       а
           В
8.
                    b
                         b
      b
9.
           C
                    b
                         С
      b
10.
           С
                    С
                         С
11.
           S
                    S
```

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat...

Hivatkozási nyelv

A KERNIGHANRITCHIE könyv C referencia-kézikönyv/Utasítások melléklete alapján definiáld BNF-ben a C utasítás fogalmát! Majd mutass be olyan kódcsipeteket, amelyek adott szabvánnyal nem fordulnak (például C89), mással (például C99) igen.

Megoldás videó:

Megoldás forrása:

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat...

```
switch ( kifeje
                            zés_kif ) <utasítás>
<iterációs> ::= while ( <kifejezés_kif> ) <utasítás>
                        do <utasítás> while ( <kifejezés_kif> );
                        for (<kifejezés_kif>; <kifejezés_kif>; <kifejezés_kif>) <utasítás
<vezérlésátadó> ::= goto <azonosító> ;
                              continue ;
                              break;
                              return <kifejezés_kif> ;
Valamint a C kód:
#include "stdio.h"
int main()
    //c99+
   for (int i = 0; i<5; i++)</pre>
        long long int a = 5;
    }
    char* a;
    //c11-
   gets(a);
   return 0;}
```

Saját lexikális elemző

Írj olyan programot, ami számolja a bemenetén megjelenő valós számokat! Nem elfogadható olyan megoldás, amely maga olvassa betűnként a bemenetet, a feladat lényege, hogy lexert használjunk, azaz óriások vállán álljunk és ne kispályázzunk!

Megoldás videó: https://youtu.be/9KnMqrkj_kU (15:01-től).

 $\label{lem:megolds} Megold\'{a}s~forr\'{a}sa:~bhax/thematic_tutorials/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Chomsky/realnumber \\ Imports~System.Console$

```
Imports System.Text.RegularExpressions
Module MLexer
    Sub ChomskyLexer()
            Dim be As String = ReadLine()
            Dim pattern As String = "[0-9]*(\.[0-9]+)?"
            Dim realnums As Integer = 0
            be = Regex.Replace(be, pattern, Function(match As Match)
                                                 If match.Length > 0 Then
                                                     realnums += 1
                                                     Return "<real num: " + Conve
                                                 End If
                                                 Return match. Value
                                             End Function)
            WriteLine(be)
            WriteLine(realnums)
        Loop
    End Sub
```

A regex alkalmazása különböző dolgok parseolására. A lexerek definíciója és szerepe a programozásban. A VB regex integrációja. Az emberi nyelv szintaktikájának nem-matematikaisága, nem szabályossága. Például: mi a valós szám? -Kell a tizedesvessző előtt szám vagy nem? -Tizedes vessző vagy pont? -Tagolás ezresével? -Ezrenkénti tagolás szóközzel vagy más jellel? -Exponenciális reprezentáció? Mivel működnek a különböző programnyelveket lintelő és parseoló programok, algoritmusok.

Leetspeak

End Module

```
Lexelj össze egy l33t ciphert!

Megoldás videó: https://youtu.be/06C_PqDpD_k

Megoldás forrása: bhax/thematic_tutorials/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Chomsky/l337d1c7

%{

#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>
#include <time.h>
#include <ctype.h>
```

```
#define L337SIZE (sizeof 1337d1c7 / sizeof (struct cipher))
struct cipher {
  char c;
  char *leet[4];
} 1337d1c7 [] = {
{'a', {"4", "4", "@", "/-\\"}},
{'b', {"b", "8", "|3", "|}"}},
{'c', {"c", "(", "<", "{"}}},
{'d', {"d", "|)", "|]", "|}"}},
{'e', {"3", "3", "3", "3"}},
{'f', {"f", "|=", "ph", "|#"}},
{'g', {"g", "6", "[", "[+"}},
{'h', {"h", "4", "|-|", "[-]"}},
{'i', {"1", "1", "|", "!"}},
{'j', {"j", "7", "_|", "_/"}},
{'k', {"k", "|<", "1<", "|{"}}},
{'1', {"1", "1", "|", "|_"}},
{'m', {"m", "44", "(V)", "|\\/|"}},
{'n', {"n", "|\\|", "/\\/", "/\"}},
{'o', {"0", "0", "()", "[]"}},
{'p', {"p", "/o", "|D", "|o"}},
{'q', {"q", "9", "0_", "(,)"}},
{'r', {"r", "12", "12", "|2"}},
{'s', {"s", "5", "$", "$"}},
{'t', {"t", "7", "7", "'|'"}},
{'u', {"u", "|_|", "(_)", "[_]"}},
{'v', {"v", "\\/", "\\/", "\\/"}},
{'w', {"w", "VV", "\\\\", "(\\\)"}},
{'x', {"x", "%", ")(", ")("}},
{'y', {"y", "", "", ""}},
{'z', {"z", "2", "7_", ">_"}},
{'0', {"D", "0", "D", "0"}},
{'1', {"I", "I", "L", "L"}},
{'2', {"Z", "Z", "Z", "e"}},
{'3', {"E", "E", "E", "E"}},
{'4', {"h", "h", "A", "A"}},
{'5', {"S", "S", "S", "S"}},
{'6', {"b", "b", "G", "G"}},
{'7', {"T", "T", "j", "j"}},
{'8', {"X", "X", "X", "X"}},
{'9', {"g", "g", "j", "j"}}
```

// https://simple.wikipedia.org/wiki/Leet

```
};
%}
%%
   {
      int found = 0;
      for(int i=0; i<L337SIZE; ++i)</pre>
      {
        if(l337d1c7[i].c == tolower(*yytext))
          int r = 1+(int) (100.0*rand()/(RAND_MAX+1.0));
          if(r<91)
            printf("%s", 1337d1c7[i].leet[0]);
          else if(r<95)
            printf("%s", 1337d1c7[i].leet[1]);
          else if(r<98)
            printf("%s", 1337d1c7[i].leet[2]);
            printf("%s", 1337d1c7[i].leet[3]);
          found = 1;
          break;
        }
      }
      if(!found)
         printf("%c", *yytext);
    }
%%
int
main()
{
  srand(time(NULL)+getpid());
  yylex();
  return 0;
}
Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat...
```

A források olvasása

Hogyan olvasod, hogyan értelmezed természetes nyelven az alábbi kódcsipeteket? Például

```
if(signal(SIGINT, jelkezelo)==SIG_IGN)
    signal(SIGINT, SIG_IGN);
```

Ha a SIGINT jel kezelése figyelmen kívül volt hagyva, akkor ezen túl is legyen figyelmen kívül hagyva, ha nem volt figyelmen kívül hagyva, akkor a jelkezelo függvény kezelje. (Miután a man 7 signal lapon megismertem a SIGINT jelet, a man 2 signal lapon pedig a használt rendszerhívást.)

Caution

Vigyázz, sok csipet kerülendő, mert bugokat visz a kódba! Melyek ezek és miért? Ha nem megy ránézésre, elkapja valamelyiket esetleg a splint vagy a frama?

```
i. for(i=0; i<5; ++i)
```

Először i-t 0-val tesszük egyenlővé. Ezután megnézzük, hogy i kisebb-e mint 5. Ha igen, akkor lefuttatjuk a body-t majd inkrementáljuk i-t. Ha nem, akkor tovább haladunk a következő utasításhoz

```
ii. for(i=0; i<5; i++)
```

Először i-t 0-val tesszük egyenlővé. Ezután megnézzük, hogy i kisebb-e mint 5. Ha igen, akkor lefuttatjuk a body-t majd inkrementáljuk i-t. Ha nem, akkor tovább haladunk a következő utasításhoz

A post-vagy pre-inkrementálás különbsége itt teljesen mindegy, mivel nem használjuk a visszadott értéket és a tévhittel ellenben ugyanannyi instrukciót generál (ugyanolyan "gyors") mindkettő.

```
iii. for(i=0; i<5; tomb[i] = i++)</pre>
```

Először i-t 0-val tesszük egyenlővé. Ezután megnézzük, hogy i kisebb-e mint 5. Ha igen, akkor lefuttatjuk a body-t majd a tomb[i]-t egyenlővé tesszük i-vel, ezután inkrementáljuk i-t. Ha nem, akkor tovább haladunk a következő utasításhoz

```
iv. for(i=0; i<n && (*d++ = *s++); ++i)
s-ből d-be n elemet másol.</pre>
```

```
v. printf("%d %d", f(a, ++a), f(++a, a));
```

Unspecified behaviour. (Mert a függvényargumentumok kiértékelési sorrendje nincs meghatározva.) Természetes nyelven: Mindhárom függvényhívás kiértékelődik, de nem tudjuk milyen sorrendben értékelődnek ki az argumentumok.

```
vi. printf("%d %d", f(a), a);
```

Kiírja az f(a)-t integerként és az a-t integerként. Itt azért nincs baj mert a-t másoljuk mikor meghívjuk f-et, tehát a eredeti értéke nem változik.

```
vii. printf("%d %d", f(&a), a);
```

Ha a-t módosítjuk f-ben akkor mivel nincs meghatározva a kiértékelési sorrend, ezért az a lehet a módosítatlan a is vagy a módosított is.

Megoldás forrása:

Megoldás videó:

Egy kis gyakorlás C ből. Valamint, hogy legyen fogalmunk mi mit csinál és hogyan. Megtudtam milyen jó dolgunk van manapság a c++ auto-val, ami kitalálja helyettünk a típust, valamint a template-ekkel amik segítségével nem is kell foglalkoznunk a funkciók pontos definíciójával.

Logikus

Hogyan olvasod természetes nyelven az alábbi Ar nyelvű formulákat?

```
$(\forall x \exists y ((x<y)\wedge(y \text{ prim})))$
$(\forall x \exists y ((x<y)\wedge(y \text{ prim}))\wedge(SSy \text{ prim})))$
$(\exists y \forall x (x \text{ prim}) \supset (x<y)) $
$(\exists y \forall x (y<x) \supset \neg (x \text{ prim}))$
Megoldás forrása: https://gitlab.com/nbatfai/bhax/blob/master/attention_raising/MatLog_LaTeX
Megoldás videó: https://youtu.be/ZexiPy3ZxsA, https://youtu.be/
AJSXOQFF_wk</pre>
```

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... First things first: Ragd be LAETX-be

Deklaráció

Vezesd be egy programba (forduljon le) a következőket:

- \bullet egész decltype(2) a
- egészre mutató mutató
 std::add_pointer_t<std::add_pointer_t<decltype(3)>> a

```
    egész referenciája
    std::add lvalue reference t<decltype(4)> a
```

• egészek tömbje

int a[5];

 egészek tömbjének referenciája (nem az első elemé) int (&a)[64];

 egészre mutató mutatók tömbje int *a[64];

 egészre mutató mutatót visszaadó függvény int* f():

 egészre mutató mutatót visszaadó függvényre mutató mutató int* (*fn)();

 $\bullet\,$ egészet visszaadó és két egészet kapó függvényre mutató
 mutatót visszaadó, egészet kapó függvény

int (*fn(int))(int, int)

• függvénymutató egy egészet visszaadó és két egészet kapó függvényre mutató mutatót visszaadó, egészet kapó függvényre

$$int (*(*fn)(int))(int, int)$$

Mit vezetnek be a programba a következő nevek?

• int a;

• int *b = &a; egész pointer

egy egész

• int &r = a; egész referencia

int c[5];egy egész tömb

• int (&tr)[5] = c; egy egész tömb referencia

int *d[5];egész pointerek tömbje

```
    int *h ();
    funkció ami egész pointert ad vissza
```

• int *(*1) ();

funkcióra mutató pointer ami egész pointert ad vissza

int (*v (int c)) (int a, int b)
 egy egészet kérő funkció ami egy pointert ad vissza egy funkcióra ami két egészet kér és egy egészet ad vissza

 int (*(*z) (int)) (int, int);
 egy egészet kérő funkcióra mutató pointer ami egy pointert ad vissza egy funkcióra ami két egészet kér és egy egészet ad vissza

Megoldás videó:

Megoldás forrása:

Az utolsó két deklarációs példa demonstrálására két olyan kódot írtunk, amelyek összahasonlítása azt mutatja meg, hogy miért érdemes a typedef használata: bhax/thematic_tutorials/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Chomsky/fptr.c, bhax/thematic_tutorials/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Chomsky/fptr2.c.

```
#include <stdio.h>
int
sum (int a, int b)
{
    return a + b;
}
int
mul (int a, int b)
{
    return a * b;
}
int (*sumormul (int c)) (int a, int b)
{
    if (c)
        return mul;
    else
        return sum;
}
int
```

```
main ()
    int (*f) (int, int);
    f = sum;
    printf ("%d\n", f (2, 3));
   int (*(*g) (int)) (int, int);
    g = sumormul;
    f = *g (42);
   printf ("d\n", f (2, 3));
    return 0;
}
#include <stdio.h>
typedef int (*F) (int, int);
typedef int (*(*G) (int)) (int, int);
int
sum (int a, int b)
   return a + b;
}
mul (int a, int b)
    return a * b;
F sumormul (int c)
    if (c)
        return mul;
    else
        return sum;
}
int
```

```
main ()
{
    F f = sum;
    printf ("%d\n", f (2, 3));
    G g = sumormul;
    f = *g (42);
    printf ("%d\n", f (2, 3));
    return 0;
}
```

Nagyon nehéz a functio-pontier-functio.... esatobbi deklarálása amikor iylen sokszor kell alkalmazni. Az a jó, hogy sokszor viszont nem kell alkalmazni ezt a módszert mert vagy túlbonyolítaná a dolgokat, vagy mert teljesen felesleges. Olvasni meg megérteni pláne a legnehezebb ezért ez a módszer kerülendő.

Helló, Caesar!

double ** háromszögmátrix

Írj egy olyan malloc és free párost használó C programot, amely helyet foglal egy alsó háromszög mátrixnak a szabad tárban!

Megoldás videó: https://youtu.be/1MRTuKwRsB0, https://youtu.be/RKbX5-EWpzA.

 $Megold\'{a}s~forr\'{a}sa:~bhax/the \verb|matic_tutorials/bhax_textbook_IgyNeveldaProgramozod/Caesar/tm.c$

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>

int
main ()
{
    int nr = 5;
    double **tm;

    if ((tm = (double **) malloc (nr * sizeof (double *))) == NULL)
    {
        return -1;
    }
}
```

```
for (int i = 0; i < nr; ++i)</pre>
        if ((tm[i] = (double *) malloc ((i + 1) * sizeof (double))) == NULL)
            return -1;
        }
    }
    for (int i = 0; i < nr; ++i)</pre>
        for (int j = 0; j < i + 1; ++j)
            tm[i][j] = i * (i + 1) / 2 + j;
    for (int i = 0; i < nr; ++i)</pre>
        for (int j = 0; j < i + 1; ++j)
            printf ("%f, ", tm[i][j]);
        printf ("\n");
    }
    tm[3][0] = 42.0;
    (*(tm + 3))[1] = 43.0; // mi van, ha itt hiányzik a külső ()
    *(tm[3] + 2) = 44.0;
    *(*(tm + 3) + 3) = 45.0;
    for (int i = 0; i < nr; ++i)</pre>
        for (int j = 0; j < i + 1; ++j)
            printf ("%f, ", tm[i][j]);
        printf ("\n");
    }
    for (int i = 0; i < nr; ++i)</pre>
        free (tm[i]);
    free (tm);
    return 0;
}
Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat...
```

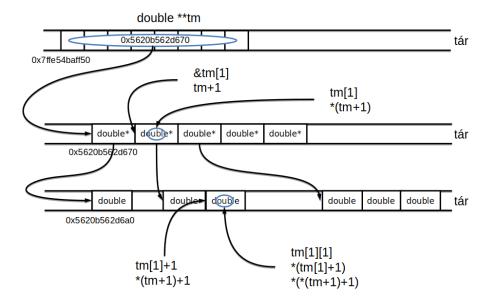

Figure 2: A double ** háromszögmátrix a memóriában

C EXOR titkosító

Írj egy EXOR titkosítót C-ben!

Megoldás videó:

Megoldás forrása:

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat...

Java EXOR titkosító

Írj egy EXOR titkosítót Java-ban!

Megoldás videó:

Megoldás forrása: https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/javat-tanitok-javat/ch01.html#exor_titkosito

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat...

C EXOR törő

Írj egy olyan C programot, amely megtöri az első feladatban előállított titkos szövegeket!

Megoldás videó:

Megoldás forrása:

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat...

Neurális OR, AND és EXOR kapu

 \mathbf{R}

Megoldás videó: https://youtu.be/Koyw6IH5ScQ

Megoldás forrása: https://gitlab.com/nbatfai/bhax/tree/master/attention_

raising/NN_R

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat...

Hiba-visszaterjesztéses perceptron

C++

Megoldás videó: https://youtu.be/XpBnR31BRJY

Megoldás forrása: https://github.com/nbatfai/nahshon/blob/master/ql.hpp#

L64

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat...

Helló, Mandelbrot!

A Mandelbrot halmaz

Írj olyan C programot, amely kiszámolja a Mandelbrot halmazt!

Megoldás videó: https://youtu.be/gvaqijHlRUs

Megoldás forrása: bhax/attention_raising/CUDA/mandelpngt.c++ nevű állománya.

A Mandelbrot halmaz a komplex síkon

A Mandelbrot halmazt 1980-ban találta meg Benoit Mandelbrot a komplex számsíkon. Komplex számok azok a számok, amelyek körében válaszolni lehet az olyan egyébként értelmezhetetlen kérdésekre, hogy melyik az a két szám, amelyet összeszorozva -9-et kapunk, mert ez a szám például a 3i komplex szám.

A Mandelbrot halmazt úgy láthatjuk meg, hogy a sík origója középpontú 4 oldalhosszúságú négyzetbe lefektetünk egy, mondjuk 800x800-as rácsot és kiszámoljuk, hogy a rács pontjai mely komplex számoknak felelnek meg. A rács

minden pontját megvizsgáljuk a $z_{n+1}=z_n^2+c$, (0<=n) képlet alapján úgy, hogy a c az éppen vizsgált rácspont. A z0 az origó. Alkalmazva a képletet a

- $z_0 = 0$ • $z_1 = 0^2 + c = c$ • $z_2 = c^2 + c$ • $z_3 = (c^2 + c)^2 + c$ • $z_4 = ((c^2 + c)^2 + c)^2 + c$
- ... s így tovább.

Azaz kiindulunk az origóból (z_0) és elugrunk a rács első pontjába a $z_1=c$ -be, aztán a c-től függően a további z-kbe. Ha ez az utazás kivezet a 2 sugarú körből, akkor azt mondjuk, hogy az a vizsgált rácspont nem a Mandelbrot halmaz eleme. Nyilván nem tudunk végtelen sok z-t megvizsgálni, ezért csak véges sok z elemet nézünk meg minden rácsponthoz. Ha eközben nem lép ki a körből, akkor feketére színezzük, hogy az a c rácspont a halmaz része. (Színes meg úgy lesz a kép, hogy változatosan színezzük, például minél későbbi z-nél lép ki a körből, annál sötétebbre).

A Mandelbrot halmaz a std::complex osztállyal

Írj olyan C++ programot, amely kiszámolja a Mandelbrot halmazt!

Megoldás videó: https://youtu.be/gvaqijHlRUs

Megoldás forrása:

A Mandelbrot halmaz pontban vázolt ismert algoritmust valósítja meg a repó bhax/attention_raising/Mandelbrot/3.1.2.cpp nevű állománya.

// This program is free software: you can redistribute it and/or modify

```
// it under the terms of the GNU General Public License as published by
// the Free Software Foundation, either version 3 of the License, or
// (at your option) any later version.
// This program is distributed in the hope that it will be useful,
// but WITHOUT ANY WARRANTY; without even the implied warranty of
// MERCHANTABILITY or FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE. See the
// GNU General Public License for more details.
// You should have received a copy of the GNU General Public License
// along with this program. If not, see <a href="https://www.gnu.org/licenses/">https://www.gnu.org/licenses/</a>.
#include <iostream>
#include "png++/png.hpp"
#include <complex>
int
main ( int argc, char *argv[] )
  int szelesseg = 1920;
  int magassag = 1080;
  int iteraciosHatar = 255;
 double a = -1.9;
 double b = 0.7;
 double c = -1.3;
 double d = 1.3;
  if ( argc == 9 )
    {
      szelesseg = atoi ( argv[2] );
     magassag = atoi ( argv[3] );
      iteraciosHatar = atoi ( argv[4] );
      a = atof (argv[5]);
      b = atof (argv[6]);
      c = atof (argv[7]);
      d = atof ( argv[8] );
    }
  else
      std::cout << "Hasznalat: ./3.1.2 fajlnev szelesseg magassag n a b c d" << std::endl;</pre>
      return -1;
    }
 png::image < png::rgb_pixel > kep ( szelesseg, magassag );
```

```
double dx = ( b - a ) / szelesseg;
  double dy = ( d - c ) / magassag;
  double reC, imC, reZ, imZ;
  int iteracio = 0;
  std::cout << "Szamitas\n";</pre>
  // j megy a sorokon
  for ( int j = 0; j < magassag; ++j )
      // k megy az oszlopokon
      for ( int k = 0; k < szelesseg; ++k )</pre>
        {
          // c = (reC, imC) a halo racspontjainak
          // megfelelo komplex szam
          reC = a + k * dx;
          imC = d - j * dy;
          std::complex<double> c ( reC, imC );
          std::complex<double> z_n ( 0, 0 );
          iteracio = 0;
          while ( std::abs ( z_n ) < 4 && iteracio < iteraciosHatar )
              z_n = z_n * z_n + c;
              ++iteracio;
          kep.set_pixel ( k, j,
                          png::rgb_pixel ( iteracio%255, (iteracio*iteracio)%255, 0 ) );
        }
      int szazalek = ( double ) j / ( double ) magassag * 100.0;
      std::cout << "\r" << szazalek << "\%" << std::flush;
    }
 kep.write ( argv[1] );
  std::cout << "\r" << argv[1] << " mentve." << std::endl;
}
```

Biomorfok

Megoldás videó: https://youtu.be/IJMbgRzY76E

Megoldás forrása: https://gitlab.com/nbatfai/bhax/tree/master/attention_raising/Biomorf

A biomorfokra (a Julia halmazokat rajzoló bug-os programjával) rátaláló Clifford Pickover azt hitte természeti törvényre bukkant: https://www.emis.de/journals/TJNSA/includes/files/articles/Vol9_Iss5_2305-2315_Biomorphs_via_modified_iterations.pdf (lásd a 2307. oldal aljától).

A különbség a Mandelbrot halmaz és a Julia halmazok között az, hogy a komplex iterációban az előbbiben a c változó, utóbbiban pedig állandó. A következő Mandelbrot csipet azt mutatja, hogy a c befutja a vizsgált összes rácspontot.

Ezzel szemben a Julia halmazos csipetben a cc nem változik, hanem minden vizsgált z rácspontra ugyanaz.

```
// j megy a sorokon
for ( int j = 0; j < magassag; ++j )</pre>
```

```
{
    // k megy az oszlopokon
    for ( int k = 0; k < szelesseg; ++k )
    {
        double reZ = a + k * dx;
        double imZ = d - j * dy;
        std::complex<double> z_n ( reZ, imZ );

        int iteracio = 0;
        for (int i=0; i < iteraciosHatar; ++i)
        {
            z_n = std::pow(z_n, 3) + cc;
            if(std::real ( z_n ) > R || std::imag ( z_n ) > R)
            {
                iteracio = i;
                      break;
            }
        }
}
```

A bimorfos algoritmus pontos megismeréséhez ezt a cikket javasoljuk: https://www.emis.de/journals/TJNSA/includes/files/articles/Vol9_Iss5_ 2305--2315_Biomorphs_via_modified_iterations.pdf. Az is jó gyakorlat, ha magából ebből a cikkből from scratch kódoljuk be a sajátunkat, de mi a királyi úton járva a korábbi Mandelbrot halmazt kiszámoló forrásunkat módosítjuk. Viszont a program változóinak elnevezését összhangba hozzuk a közlemény jelöléseivel:

```
// Verzio: 3.1.3.cpp
// Forditas:
// g++ 3.1.3.cpp -lpng -03 -o 3.1.3
// Futtatas:
// ./3.1.3 bmorf.png 800 800 10 -2 2 -2 2 .285 0 10
// Nyomtatas:
// a2ps 3.1.3.cpp -o 3.1.3.cpp.pdf -1 --line-numbers=1 --left-footer="BATF41 HAXOR STR34M"
//
// BHAX Biomorphs
// Copyright (C) 2019
// Norbert Batfai, batfai.norbert@inf.unideb.hu
//
// This program is free software: you can redistribute it and/or modify
// it under the terms of the GNU General Public License as published by
// the Free Software Foundation, either version 3 of the License, or
// (at your option) any later version.
//
// This program is distributed in the hope that it will be useful,
```

```
// but WITHOUT ANY WARRANTY; without even the implied warranty of
// MERCHANTABILITY or FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE. See the
// GNU General Public License for more details.
// You should have received a copy of the GNU General Public License
// along with this program. If not, see <a href="https://www.gnu.org/licenses/">https://www.gnu.org/licenses/</a>.
//
// Version history
// https://youtu.be/IJMbgRzY76E
// See also https://www.emis.de/journals/TJNSA/includes/files/articles/Vol9_Iss5_2305--2315
#include <iostream>
#include "png++/png.hpp"
#include <complex>
main ( int argc, char *argv[] )
    int szelesseg = 1920;
    int magassag = 1080;
    int iteraciosHatar = 255;
    double xmin = -1.9;
    double xmax = 0.7;
    double ymin = -1.3;
    double ymax = 1.3;
    double reC = .285, imC = 0;
    double R = 10.0;
    if ( argc == 12 )
    {
        szelesseg = atoi ( argv[2] );
        magassag = atoi ( argv[3] );
        iteraciosHatar = atoi ( argv[4] );
        xmin = atof ( argv[5] );
        xmax = atof ( argv[6] );
        ymin = atof ( argv[7] );
        ymax = atof ( argv[8] );
        reC = atof (argv[9]);
        imC = atof (argv[10]);
        R = atof (argv[11]);
    }
    else
```

```
std::cout << "Hasznalat: ./3.1.2 fajlnev szelesseg magassag n a b c d reC imC R" <<
    return -1;
}
png::image < png::rgb_pixel > kep ( szelesseg, magassag );
double dx = ( xmax - xmin ) / szelesseg;
double dy = ( ymax - ymin ) / magassag;
std::complex<double> cc ( reC, imC );
std::cout << "Szamitas\n";</pre>
// j megy a sorokon
for ( int y = 0; y < magassag; ++y )
{
    // k megy az oszlopokon
    for ( int x = 0; x < szelesseg; ++x )
        double reZ = xmin + x * dx;
        double imZ = ymax - y * dy;
        std::complex<double> z_n ( reZ, imZ );
        int iteracio = 0;
        for (int i=0; i < iteraciosHatar; ++i)</pre>
        {
            z_n = std::pow(z_n, 3) + cc;
            //z_n = std::pow(z_n, 2) + std::sin(z_n) + cc;
            if(std::real (z_n) > R \mid\mid std::imag (z_n) > R)
                iteracio = i;
                break;
        }
        kep.set_pixel ( x, y,
                        png::rgb_pixel ((iteracio*20)%255, (iteracio*40)%255, (iteracio
    }
    int szazalek = ( double ) y / ( double ) magassag * 100.0;
    std::cout << "\r" << szazalek << "\"" << std::flush;
}
```

```
kep.write ( argv[1] );
std::cout << "\r" << argv[1] << " mentve." << std::endl;
}</pre>
```

A Mandelbrot halmaz CUDA megvalósítása

Megoldás videó: https://youtu.be/gvaqijHlRUs

Megoldás forrása: bhax/attention_raising/CUDA/mandelpngc_60x60_100.cu nevű állománya.

Mandelbrot nagyító és utazó C++ nyelven

Építs GUI-t a Mandelbrot algoritmusra, lehessen egérrel nagyítani egy területet, illetve egy pontot egérrel kiválasztva vizualizálja onnan a komplex iteréció bejárta \mathbf{z}_n komplex számokat!

Megoldás videó: Illetve https://bhaxor.blog.hu/2018/09/02/ismerkedes_a_mandelbrot halmazzal.

Megoldás forrása:

Mandelbrot nagyító és utazó Java nyelven

Megoldás videó: https://youtu.be/Ui3B6IJnssY, 4:27-től. Illetve https://bhaxor.blog.hu/2018/09/02/ismerkedes_a_mandelbrot_halmazzal.

Megoldás forrása: https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/javat-tanitok-javat/apbs02.html#id570518

Helló, Welch!

Első osztályom

Valósítsd meg C++-ban és Java-ban az módosított polártranszformációs algoritmust! A matek háttér teljesen irreleváns, csak annyiban érdekes, hogy az algoritmus egy számítása során két normálist számol ki, az egyiket elspájzolod és egy további logikai taggal az osztályban jelzed, hogy van vagy nincs eltéve kiszámolt szám.

Megoldás videó:

Megoldás forrása:

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat... térj ki arra is, hogy a JDK forrásaiban a Sun programozói pont úgy csinálták meg ahogyan te is, azaz az OO nemhogy nem nehéz, hanem éppen természetes neked!

LZW

Valósítsd meg C-ben az LZW algoritmus fa-építését!

Megoldás videó:

Megoldás forrása:

Fabejárás

Járd be az előző (inorder bejárású) fát pre- és posztorder is!

Megoldás videó:

Megoldás forrása:

Tag a gyökér

Az LZW algoritmust ültesd át egy C++ osztályba, legyen egy Tree és egy beágyazott Node osztálya. A gyökér csomópont legyen kompozícióban a fával!

Megoldás videó:

Megoldás forrása:

Mutató a gyökér

Írd át az előző forrást, hogy a gyökér csomópont ne kompozícióban, csak aggregációban legyen a fával!

Megoldás videó:

Megoldás forrása:

Mozgató szemantika

Írj az előző programhoz mozgató konstruktort és értékadást, a mozgató konstruktor legyen a mozgató értékadásra alapozva!

Megoldás videó:

Megoldás forrása:

Helló, Conway!

Hangyaszimulációk

Írj Qt C++-ban egy hangyaszimulációs programot, a forrásaidról utólag reverse engineering jelleggel készíts UML osztálydiagramot is!

Megoldás videó: https://bhaxor.blog.hu/2018/10/10/myrmecologist

Megoldás forrása:

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat...

Java életjáték

Írd meg Java-ban a John Horton Conway-féle életjátékot, valósítsa meg a sikló-kilövőt!

Megoldás videó:

Megoldás forrása:

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat...

Qt C++ életjáték

Most Qt C++-ban!

Megoldás videó:

Megoldás forrása:

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat...

BrainB Benchmark

Megoldás videó:

Megoldás forrása:

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat...

Helló, Schwarzenegger!

Szoftmax Py MNIST

Python

Megoldás videó: https://youtu.be/j7f9SkJR3oc

Megoldás forrása: https://github.com/tensorflow/tensorflow/releases/tag/v0.9.0 (/tensorflow-0.9.0/tensorflow/examples/tutorials/mnist/), https://progpater.blog.hu/2016/11/13/hello_samu_a_tensorflow-bol

0 / / / = ==

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat...

Mély MNIST

Python

Megoldás videó:

Megoldás forrása:

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat...

Minecraft-MALMÖ

Megoldás videó: https://youtu.be/bAPSu3Rndi8

Megoldás forrása:

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat...

Helló, Chaitin!

Iteratív és rekurzív faktoriális Lisp-ben

Megoldás videó: https://youtu.be/z6NJE2a1zIA

Megoldás forrása:

Gimp Scheme Script-fu: króm effekt

Írj olyan script-fu kiterjesztést a GIMP programhoz, amely megvalósítja a króm effektet egy bemenő szövegre!

Megoldás videó: https://youtu.be/OKdAkI_c7Sc

Megoldás forrása: https://gitlab.com/nbatfai/bhax/tree/master/attention_raising/GIMP_Lisp/Chrome

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat...

Gimp Scheme Script-fu: név mandala

Írj olyan script-fu kiterjesztést a GIMP programhoz, amely név-mandalát készít a bemenő szövegből!

Megoldás videó: https://bhaxor.blog.hu/2019/01/10/a_gimp_lisp_hackelese_a_scheme_programozasi_nyelv

Megoldás forrása: https://gitlab.com/nbatfai/bhax/tree/master/attention_raising/GIMP_Lisp/Mandala

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat...

Helló, Gutenberg!

Programozási alapfogalmak

PICI

1.2 Alapfogalmak

A számítógépes programozás három nyelvét különböztethetjük meg: gépi nyelv, assembly szintű nyelv, vagy magas szintű nyelv. Egy magas szintű programnyelvet a szintaktikai és szemantikai szabályai határoznak meg, és jelen kell lennie mindkettőnek. A szintaktika a formai szabályok, míg a szemtanika a tartalmi, jelentésbeli szabályok együttese. Ahhoz, hogy egy magas szintű programozási nyelven megírt programot le tudjunk futtatni, azt előbb le kell fordítani a processzor saját gépi nyelvére. Erre kétféle lehetőségünk van, a fordítóprogramos és az interpreteres.

A fordítóprogram a magas szintű nyelvű forrásból egy gépi kódú tárgyprogramot kreál négy lépésben. Lexikális elemzés, szintaktikai elemzés, szemantikai elemzés, majd kódgenerálás. Amennyiben az adott nyelv szabályai szerint szintaktikailag

helyes, az elkészült tárgyprogramból a kapcsolatszerkesztő állít elő egy már ténylegesen futtatható programot.

Az interpreteres megoldás esetén is megvan az első három lépés, de itt nem készül tárgyprogram. Helyette utasításonként sorra veszi a forrásprogramot, értelmezi, majd végre is hajtja azt.

A programnyelvek lehetnek vagy fordítóprogramosak, vagy interpreteresek is, de lehetnek egyszerre mindkettő is.

Programozás bevezetés

KERNIGHANRITCHIE

Megoldás videó: https://youtu.be/zmfT9miB-jY

Alapismeretek

Az első fejezet, mint bevezetés, írat velünk egy egyszerű helloworld programot, ezzel megtanítva, egyszersmint begyakoroltatva velünk az alapvető szintaktikát, valamint a fordítás és futtatás mikéntjét. A továbbiakban új alapfogalmakat tanít, mint hogy a C-beli programok .c-re végződnek, vagy épp hogy mi az a változó és milyen típusai vannak. Ezután találkozhatunk még olyan fontos elemekkel, mint a ciklusok, feltételes elágazások, tömbök és függvények. Az olvasót végig arra próbálják sarkallni, hogy minél többet gyakoroljon.

Típusok, operátorok és kifejezések

A második fejezetben olvashatunk bővebben a változókról, például a nevükhöz tartozó konvenciókról, a típusokról és azok méreteiről. Bővebb szó esik az értékadásról, megjelennek a konstansok. Érdemben tárgyal az aritmetikai, relációs és logikai operátorokról. Típuskonverziók.

Programozás

BMECPP

Ebben a kis olvasmányban megismerhettük a C++ és elődje, a C közötti néhány különbséget. C-vel ellentétben C++-ban az üres paraméterlista void visszatérési értéket jelent. Szintén lényeges különbséget jelent, hogy már nem kötelező a return használata, azt a fordítóprogram automatikusan a végére teszi. C++-ban megjelent a bool típusú változó, ami logikai igaz/hamis értékekkel dolgozik. Ebből kifolyólag a nyelv kulcsszavai részévé váltak a bool, true és false kifejezések.

Mobilprogramozás

MOBIL

2.3. Python

A Python egy magas szintű, általános célú programozási nyelv melyet a szkriptnyelvek családjába szoktak sorolni. A Pythonban megírt programokat általában valamilyen fejlesztői környezetben tudjuk futtatni. Egyik nagy előnye, hogy rendelkezik egy rendkívül hasznos alapkönyvtárral, mely számos praktikus segítséget tartalmaz, ilyenek például a szabványos kifejezések. Másik nagy előnye a bővíthetőség, C-ben vagy C++-ban írt programrészekkel is kompatibilis tud lenni, így azokkal könnyen bővíteni lehet a kódot. Népszerűsége egyszerűségéből fakad. Fontos hátulütője viszont, hogy a legtöbb mobil alapvetően nem rendelkezik Python-futtató-környezettel, így hiába egyszerűbb megírni egy programot, nehezebb terjeszteni azt. Ha viszont egy mobil rendelkezik Python-futtató-környezettel, akkor lehetővé teszi azt is, hogy mobilon programozzunk és teszteljünk is, bár előbbi nem ajánlott hosszabb programkódok esetén.

Tip

A feladatokkal kapcsolatos élő adásokat sugároz a https://www.twitch.tv/nbatfai csatorna, melynek permanens archívuma a https://www.youtube.com/c/nbatfai csatornán található.

Helló, Arroway!

A BPP algoritmus Java megvalósítása

Megoldás videó:

Megoldás forrása:

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat...

Java osztályok a Pi-ben

Az előző feladat kódját fejleszd tovább: vizsgáld, hogy Vannak-e Java osztályok a Pi hexadecimális kifejtésében!

Megoldás videó:

Megoldás forrása:

Tanulságok, tapasztalatok, magyarázat...

Irodalomjegyzék

Általános

MARX György Marx Typotex 2005

\mathbf{C}

KERNIGHANRITCHIE Brian W. Kernighan Dennis M. Ritchie Bp., Műszaki 1993

C++

BMECPP Zoltán Benedek Tihamér Levendovszky Bp., Szak Kiadó 2013

Lisp

METAMATH Gregory Chaitin http://arxiv.org/PS_cache/math/pdf/0404/0404335v7.pdf 2004

Köszönet illeti a NEMESPOR, https://groups.google.com/forum/#!forum/nemespor, az UDPROG tanulószoba, https://www.facebook.com/groups/udprog, a DEAC-Hackers előszoba, https://www.facebook.com/groups/DEACHackers (illetve egyéb alkalmi szerveződésű szakmai csoportok) tagjait inspiráló érdeklődésükért és hasznos észrevételeikért.

Ezen túl kiemelt köszönet illeti az említett UDPROG közösséget, mely a Debreceni Egyetem reguláris programozás oktatása tartalmi szervezését támogatja. Sok példa eleve ebben a közösségben született, vagy itt került említésre és adott esetekben szerepet kapott, mint oktatási példa.